НАСТАВАК ДЕСТРУКТИВНИХ ПРОЦЕСА НА БАЛКАНУ, ПО СТАРИМ СЦЕНАРИЈИМА И СА СТАРИМ ПРОДУЦЕНТИМА

Еликсир из бурета барута

„Од статуса регионалне европске силе, која је ослобађала и окупљала Јужне Словене, бивајући њихов Пијемонт, у држави која је дуго била узор, сада неко жели да сведе Србију на сиромашну карикатуралну државицу ограниченог суверенитета, остављену на милост и немилост страним силама и пљачкашким походима великих финансијских корпорација, маскираним у високу геополитику. Да ли је то пут за стварно успостављање регионалне стабилности, или увод у нове несреће?”

Пише: Ђовани Ланца

Од рас-пар-ча-ва-ња Ју-го-сла-ви-је по-чет-ком деведесетих го-ди-на до рас-ту-ра-ња Ср-би-је и Цр-не Го-ре да-на-шњих да-на, Бал-кан је не-пре-ста-но „екс-прес ло-нац” на мак-си-мал-ном при-ти-ску.

У том европ-ском ре-ги-о-ну ко-ји из-гле-да као да ни-ка-да не-ма по-ли-тич-ку ста-бил-ност и трај-ни мир, пред-сто-је но-ве ге-о-по-ли-тич-ке про-ме-не и, вр-ло ве-ро-ват-но, но-ве ма-ње-ви-ше при-нуд-не ми-гра-ци-је ста-нов-ни-штва. Ју-че су Сло-ве-ни-ја, Хр-ват-ска, Бо-сна и Ма-ке-до-ни-ја тра-жи-ле не-за-ви-сност, а Не-мач-ка и Ва-ти-кан, по-том НА-ТО и „За-пад”, про-гре-сив-но су их под-сти-ца-ли на срам-не нео-бја-вље-не ра-то-ве. Да-нас не-за-ви-сност тра-же Цр-на Го-ра и ал-бан-ски оку-па-то-ри на Ко-со-ву и Ме-то-хи-ји. Под-го-ри-ца је већ утвр-ди-ла април 2006. као да-тум ре-фе-рен-ду-ма ко-јим би се одво-ји-ла од Ср-би-је и да-ла је до зна-ња да ће ту не-за-ви-сност да фор-ма-ли-зу-је нај-да-ље два три ме-се-ца ка-сни-је.

ПРЕ-ГО-ВО-РИ О ДЕ-СТА-БИ-ЛИ-ЗА-ЦИ-ЈИ И РАЗ-ДРУ-ЖИ-ВА-ЊУ

Убр-за-ње је тра-жио кон-тро-верз-ни цр-но-гор-ски пре-ми-јер Ђу-ка-но-вић, глав-на фи-гу-ра цр-но-гор-ског се-це-си-о-ни-зма. Он твр-ди да ће се тај про-цес од-ви-ја-ти пре-ма кри-те-ри-ју-ми-ма Европ-ске Уни-је, ко-ја је по-зва-ла Цр-ну Го-ру на опрез за-то што су се баш у тој обла-сти отво-ри-ла при-лич-но опа-сна спор-на пи-та-ња. Али, за раз-ли-ку од Ко-со-ва и Ме-то-хи-је, обла-сти ко-ја је уну-тар Ју-го-сла-ви-је има-ла ста-тус обич-не ауто-ном-не по-кра-ји-не у Ср-би-ји (и сма-тра-но је ко-лев-ком за-јед-нич-ке отаџ-би-не), Цр-на Го-ра – иако је по кул-ту-ри, је-зи-ку, тра-ди-ци-ји, ето-су и ет-но-су чи-ста срп-ска на-ци-ја – до-би-ла је ранг ре-пу-бли-ке, а у сво-јој исто-ри-ји већ је би-ва-ла и не-за-ви-сна.

Али, у Цр-ној Го-ри ве-о-ма ве-ли-ки про-це-нат гра-ђа-на не гле-да бла-го-на-кло-но на одва-ја-ње од ет-нич-ки ис-то-ко-ре-не Ср-би-је, а уну-тар Европ-ске Уни-је та но-ва

кри-за иза-зи-ва за-бри-ну-тост. На-и-ме, 7. но-вем-бра про-шле го-ди-не, ЕУ је по-че-ла пре-го-во-ре о ста-би-ли-за-ци-ји и при-дру-жи-ва-њу са СЦГ, чи-ме је имплицитно об-но-ви-ла ње-но при-зна-ва-ње.

Ме-ђу-тим, ЕУ исто-вре-ме-но не од-ри-че Цр-ној Го-ри пра-во на рас-пи-си-ва-ње ре-фе-рен-ду-ма о не-за-ви-сно-сти, али то би мо-ра-ло да се де-си у до-го-во-ру са опо-зи-ци-о-ним пар-ти-ја-ма, са Ср-би-јом и са ме-ђу-на-род-ном за-јед-ни-цом. Но, цр-но-гор-ска вла-да је обе-ћа-ла свом из-бор-ном те-лу, у ко-јем уло-гу је-зич-ка на ва-ги има-ју ал-бан-ска и му-сли-ман-ска на-ци-о-нал-на ма-њи-на, да ће то-ком свог ман-да-та одр-жа-ти по-ме-ну-ти ре-фе-рен-дум и са-да, чак и да хо-ће, не мо-же на-зад. За-то са-да ве-ли да ће би-ти мо-гу-ће „са-мо по-ме-ра-ње да-ту-ма фор-мал-ног про-гла-ше-ња", а не и да-ту-ма гла-са-ња.

Ре-фе-рен-дум би тре-ба-ло, ме-ђу-тим, да се одр-жи по пра-ви-ли-ма ко-ја су још да-ле-ко од би-ло ка-кве ја-сно-ће. Док су за Ђу-ка-но-ви-ћа „гра-ђа-ни гла-са-чи", чак и еми-гран-ти на За-па-ду, по опо-зи-ци-ји то пра-во ни-ка-ко не сме би-ти ус-кра-ће-но Цр-но-гор-ци-ма ко-ји жи-ве у Ср-би-ји (реч је о пре-ко 200.000 љу-ди, бар по-ло-ви-ни са-да-шњег би-рач-ког те-ла у Цр-ној Го-ри).

УВЕ-ЖБА-ВА-ЊЕ СВЕ-ТЛЕ БУ-ДУЋ-НО-СТИ

Мно-го да-ље је не-за-ви-сност Ко-со-ва и Ме-то-хи-је ко-је је из-му-че-но НА-ТО агре-си-јом, ак-ци-ја-ма ОВК-а и ствар-ном не-за-по-сле-но-шћу. Ср-би-ја од-луч-но од-би-ја зах-тев за не-за-ви-сно-шћу, иако је у обла-сти, по-сле све-га, оп-ста-ло ма-ло Ср-ба (у од-но-су на не-ка-да-шњи број). Они ко-ји су та-мо жи-ве-ли мо-ра-ли су да по-бег-ну због ма-са-кра ко-је су вр-ши-ли Ал-бан-ци и то не пр-вих у исто-ри-ји у тој обла-сти. Нај-ма-ње је 200.000 из-бе-гли-ца са Ко-со-ва и Ме-то-хи-је ко-је жи-ве на пе-ри-фе-ри-ји Бе-о-гра-да, Но-вог Са-да, Ни-ша, Кра-гу-јев-ца. Мно-ги су и еми-гри-ра-ли код сво-јих ро-ђа-ка у Аустра-ли-ји, Ка-на-ди, а по-себ-но у САД.

Већ то-ком Дру-гог свет-ског ра-та, Ал-бан-ци су ис-ко-ри-сти-ли слом и ка-пи-ту-ла-ци-ју Кра-ље-ви-не Ју-го-сла-ви-је да би још ви-ше оку-пи-ра-ли ту област. То су чи-ни-ли свим сред-стви-ма, у при-су-ству број-них ита-ли-јан-ских вој-ни-ка ко-ји су би-ли оче-ви-ци по-ко-ља, звер-ста-ва и вар-вар-ства (уби-ства, по-гро-ми, си-ло-ва-ња, ру-ше-ње ку-ћа; та при-ча се по-но-ви-ла 1999. го-ди-не, пред очи-ма „ми-ров-них сна-га" УН).

Али, не бе-же са-мо Ср-би са Ко-со-ва и Ме-то-хи-је. У Пре-ше-ву, гра-ду ко-ји још при-па-да срп-ско-цр-но-гор-ској ре-пу-бли-ци и на-ла-зи се на гра-ни-ци са Ко-со-вом и Ме-то-хи-јом, одав-но се од-ви-ја ми-гра-ци-ја. Ал-бан-ци су ве-ли-ка ве-ћи-на и др-же ад-ми-ни-стра-тив-ну и тр-го-вач-ку власт, буб-ња-ју да мо-ра-ју да се ује-ди-не са бра-ћом из „исте др-жа-ве", али та бра-ћа у ства-ри при-па-да-ју дру-гој др-жа-ви.

Да-нас та-мо има 34.000 Ал-ба-на-ца и 3.200 Ср-ба. Област Пре-ше-ва на-пу-сти-ло је 11.500 Ср-ба по-чев од пе-де-се-тих го-ди-на про-шлог ве-ка, а од 2000. го-ди-не у цен-тру гра-да оста-ло је са-мо 20 срп-ских про-дав-ни-ца. Ал-бан-ци ку-пу-ју зе-мљу по це-ни од 700 до 1000 евра по ква-драт-ном ме-тру, а не-ма ни-ка-квог ди-ја-ло-га ни-ти тр-го-ви-не са Ср-би-ма. Иако ов-де још ни-је би-ло на-си-ља, Ср-би су из-ба-че-ни из цен-та-ра мо-ћи и жи-ве на-го-ми-ла-ни око же-ле-знич-ке ста-ни-це.

Ста-ра при-вре-да и ста-ри со-ци-ја-ли-стич-ки си-стем га-ран-то-ва-ли су го-ди-на-ма рад-но ме-сто сви-ма. Да-нас ље-ди мо-ра-ју да се исе-ле ка Бе-о-гра-ду не би ли обез-бе-ди-ли ка-кво-та-кво пре-жи-вља-ва-ње.

Бу-дућ-ност је на Бал-ка-ну, да-кле, опет вр-ло не-из-ве-сна. Оти-ма-чи-не на-зва-не „не-за-ви-сно-шћу" Ко-со-ва и Ме-то-хи-је, као и Цр-не Го-ре, по-вре-ме-но се чи-не не-из-бе-жним. Шта ће се де-си-ти огром-ном бро-ју Цр-но-го-ра-ца у Ср-би-ји, ко-ји та-мо има-ју по-сао и по-ро-ди-цу, ка-да бу-ду би-ли с ону стра-ну евен-ту-ал-не гра-ни-це? А шта ће се де-си-ти Ср-би-ма у Цр-ној Го-ри, на Ко-со-ву и Ме-то-хи-ји и у ју-жним обла-сти-ма Цен-трал-не Ср-би-је? Има-ће ста-тус стра-на-ца и из-гу-би-ће сво-ја гра-ђан-ска и на-ци-о-нал-на пра-ва? То је но-ва ка-ри-ка у „из-во-зу де-мо-кра-ти-је" ко-ја де-ста-би-ли-зу-је свет у име „отва-ра-ња де-ло-ва-њу сло-бод-ног тр-жи-шта", од-но-сно бри-са-њу свих гра-ни-ца и од-брам-бе-них ме-ха-ни-за-ма пред по-мах-ни-та-лим его-и-змом „свет-ског плу-то-крат-ског ка-пи-та-ла".

Од ста-ту-са ре-ги-о-нал-не европ-ске си-ле, ко-ја је осло-ба-ђа-ла и оку-пља-ла Ју-жне Сло-ве-не, би-ва-ју-ћи њи-хов Пи-је-монт, у др-жа-ви ко-ја је ду-го би-ла узор, са-да не-ко же-ли да све-де Ср-би-ју на си-ро-ма-шну ка-ри-ка-ту-рал-ну др-жа-ви-цу огра-ни-че-ног су-ве-ре-ни-те-та, оста-вље-ну на ми-лост и не-ми-лост стра-ним си-лама и пљач-ка-шким по-хо-дима ве-ли-ких фи-нан-сиј-ских корпорација, маскираним у високу геополитику. **<**

(Јануар-фебруар 2006)